

ТОВАРИСТВА „СОКІЛ” ТА „СІЧ” ЗА ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ

Стаття присвячена ролі товариств “Сокіл” та “Січ” в оздоровленні населення Галичини.

Ключові слова: молодіжні товариства, руханка, здоров’я.

Статья посвящена роли обществ “Сокіл” и “Січ” в оздоровлении населения Галичины.

Ключевые слова: молодежные общества, зарядка, здоровье

Article is devoted to the role of associations “Falcon” and “Sich” in the rehabilitation of the population of Galicia.

Key words: youth groups, exercise, health

Важливою подією в громадському житті Галичини кінця XIX століття була поява Русько-української радикальної партії – першої української партії західного типу. Одним із її засновників був адвокат із Коломиї Кирило Трильовський.

Стан українського населення в Австро-Угорській імперії досяг критичного піку. Масова неписьменність, побутові злочини, безпробудне пияцтво, духовна деградація та розпуста, образа службових осіб.

Як згадував сучасник: „Горе було, велике горе! Настане сльота, неділя, свято, корчми розпиралися від народу. Прийде зима, чоловік гостем дома. Жінки й собі це перейняли і пили нарівні з чоловіками... Замість того, щоб піти до церкви, послухати слова Божого, в корчмі та під корчмою лежав народ покотом...”

Найпоширенішою формою роботи радикалів була організація народних віч (зборів), на яких порушувалися гострі проблеми українського громадського життя. К. Трильовський вважав що треба створювати молодіжні організації, які би складали в своїй основі просвітницькі, моральні та патріотичні надбання. Перш за все треба було спрямовувати усі зусилля на подолання комплексу меншовартості та зневіри у власні сили серед широкого кола українського населення.

Так на зламі XIX-XX ст. з’являються перші молодіжні спортивно-юнацькі товариства „Сокіл-Батько” та „Січ”.

Для досягнення цілей організатори „Сокільських” та „Січових” організацій вирішили засобами гімнастики та дисципліни зміцнити духовно та фізично молоде покоління українців, розвинути серед них національну свідомість. Як показав час, український молодіжний рух зіграв політичну роль у консолідації української нації та відродженні власної держави. Гаслом молодіжних товариств „Сокіл” та „Січ” було – „В здоровому тілі, здоровий дух”! Українські молодіжні товариства стараннями їх засновників В. Нагірного, І. Боберського, К. Трильовського, Ф. Дашкевича, П. Франка, С. Гайдучка, О. Степанівни та інших притягувала молодь Галичини своїм демократизмом, гармонійним поєднанням духовності і тілесності, через спільні вправи, спільні прогулянки та відчити, сприяв національному самоутвердженню. Як притягальну силу до задуманих молодіжних спортивних товариств провідники використали козацькі традиції. Були задумані цікаві однострої, які нагадували давні козацькі часи Запорізької Січі, серед членів організацій запроваджена своєрідна козацька рангова термінологія: кошовий,

осавул, писар, скарбник, обозний, четар, хорунжий. Реконструкцію одностроїв товариств „Сокіл” та „Січ” можна побачити у Галереї українського військового однострою у Львові на площі Ринок 40.

Подальший розвиток молодіжних спортивних товариств “Сокіл” та “Січ” спричинився до ідеї її трансформації у стрілецькі товариства “Українські Січові Стрільці”.

В 1913 - середині 1914 р.р. вони стали базою для формування українських парамілітарних товариств. Стараннями провідників стрілецького руху більшість товариств “Січові Стрільці” були забезпечені основними зразками вогнепальної зброї, рушницями “верндля” та “манліхера”. Під кінець 1913р. в організаційному плані сформувалася більшість січових товариств і розпочалася їх військово-польова підготовка.

Найвищим проявом живучості січової ідеї стала велична маніфестація українців у святкуванні сторіччя з дня народження Т. Г. Шевченка 28 червня 1914р. у Львові. К. Трильовський в урочистому привітанні учасникам свята зазначив, що “... може, вже недалеко та хвиля, коли прийдеться погострити багнети стрілецьких крісів на камінню Тарасової могили, та напитися шеломами з Дніпра-Славутиці води, забагреної кров’ю наших ворогів.”



Однострої членів товариств “Сокіл” та “Січ” в Галереї українського військового однострою

З початком Першої Світової війни колишні січовики та члени організацій “Сокіл” та “Січ” тисячами зголошувалися до українського війська.

Сучасник з цього приводу писав: “Варто було бачити тії українські мами, тії наші хлопські жінки, котрі перед кількома днями пращали своїх старших синів на “службу цісареві”, а кілька днів пізніше в якісь небувалім підйомі духа віддавали свого молодшого сина, не раз останнього, на службу народові, на бій за волю України”.

ЛІТЕРАТУРА

1. “Сокіл-Батько”, альманах 1894-1994р. Львів, 1996р.
2. П. Трильовський “Гей там на горі “Січ” іде!”, Канада, 1965р.
3. М. Гуйванюк “Січовий рух у Галичині й Буковині”, Чернівці 2009р.